

adats 'ile multzo luzea'	«—Barkatu, Tere –esan zion, ohe ertzean eseri eta alabari adats eko ileak ferekatzen zizkiola...»	(64)
aharrausi 'ahoa zabaltzea, loguragatik-edo'	«...eta ongi bai ongi jakinarazi zion suhiari bere ohiko erretolikaren ondorioa, haren aharrausia bukatu eta gero...»	(34)
aldarri 'mezua, ozen zabaltzen dena'	«Eta elkartearen arduradunak, ondorioz, pairamen eta eraman onaren aldarria zabaltzen ahalegintzen ziren emakumeen artean...»	(47)
aletu 'zatitu, bereizi'	«...eta irakurtzen hasi orduko egin zion lehen galdera, ez zekièn hitza silabatan aletzen zuela: —Zer dira pa-tri-zi-o-ak?»	(23)
alu 'lerdoa, papaua'	«...hik heuk bizi behar dunala heure bizitza, eta ez beste horiena... burges alu horiena, garbi hitz egiteko?»	(11)
amaraun 'aramu sarea, armiarma sarea'	«Eta irri egin zion Tomasi, eta irriaren amaraunean harrapatuta geratu zen gizona.»	(68)
antzarak ferratzera bidali 'bakean uzteko adieraztea'	«Eta jakingo bazenu, halaber, zenbat aldiz bidali zaitudan antzarak ferratzera ...!»	(138)
apar 'bitsa'	«Gau eta egun plantak egiten ibiltzeak ez baitu maitasunarekin zerikusirik, eta barruko urak ez baitu kanpora atera beharrik, aparretan galtzeko...»	(17)
apetatsu 'gurari bereziak dituen'	«Baina Ines neska apetatsua zen berez eta, lehenengoa bukatu orduko, bigarrena eskatu zion...»	(19)
arerio 'etsaia, aurkaria'	«... arerioak ere izango zituen (...) –euli eta eskorpioen neurrikoak, baita erbinude eta lehoien neurrikoak ere...»	(141)
arranopola! 'ospera!, arraioa!, joe!	«...eta ezpain haiek, lehertzeaz zeuden bi marrubi umo iduri... Eta hura gutxi bazuen, Teresa irriz agertu zitzaion, gainera, arranopola ...!»	(73)
aurki 'ziur, bai horixe!'	«Martxa honetan, soberan egongo dira hiztegi guztiak aurki !»	(18)
ausaz 'agian, beharbada, apika'	«...hitz gehiagorik ez egitea erabaki zuen Kontxik, ekintzen garaia heldua baitzen, ausaz ...»	(49)
auskalo 'batek daki, nork jakin'	«...amak esan zionean aita etxetik alde egin zela, auskalo nora, (...), iruzkin bakarra egin zion Teresak...»	(61)
barrundatu 'susmatu, igarri'	«Amona Kontxik ederki barrundatu zuen eta usaindu (...) zerbait gertatzen ari zela han bainugelana...»	(73)
bederen 'behintzat, behinik behin'	«...ez zegoela egunero oilaskoa jaterik, azkenean nazka hartu nahi ez bazitzaion bederen ...»	(13)
bekozko 'betiluna, adikunea, begirazoa'	«...ezpainetako irria bekozko bihurtu zen senarraren betartean.»	(43)
beldurrak airean 'izututa, beldurrak hartuta'	«—Kendu, kendu, kendu...! –esan zuen Inesek, beldurrak airean garrasika.»	(172)
bertatik bertara 'hurbiletik, aurrez aurre / berehalaxe'	« Bertatik bertara ezagutu zuenean, ordea, Emili uste baino emakume xaloagoa zela egiaztatu zuen Kontxik.»	(105)
betarte 'begitartea, aurpegi itxura'	«...ezpainetako irria bekozko bihurtu zen senarraren betartean ...»	(43)
betoker 'begia oker daukana'	«Historia hark guztiak Lourdeserantz abiatu zen emakumearena oroitarazten zion amona Kontxiri, betoker joan eta itsu itzuli zenarena!»	(26)
birao 'madarikazioa, araoa, hitz gorria'	«—Isildu, neska, birao bat gusturago entzungo baininake.»	(18)
bogada 'bokata, lixiba, garbitzeko arropa multzoa'	«...gehi gelen eta bazter guztien garbiketara, gehi bogada , gehi plantxa, gehi erosketak, gehi jertseak...»	(40)
bukatzeaz 'bukatzeko puntuan'	«...baina, ohartu zenean hauek lana bukatzeaz zutela, beste pauso bat ematea erabaki zuen...»	(68)

burruntzali 'kazua, saldarako'	«...erantzun zion Teresak, burruntzaliarekin zopa banatzen zuen bitartean...»	(123)
doi 'justu, hain zuzen'	«...izeba Emilik aste pare bat lehenago erregalatu ziona, neskak hamabost urte bete zituèn egunean doi .»	(174)
egoskor 'burugogorra, tematia,	«Baina, egoskorra ere bazenez, negarrez hasi zen jarraian Ines.»	(19)
elkar eraman 'elkarrekin konpondu, ondo izan'	«...eta ezin dezakegu, apaltasunetik baizik, elkar maitatu, elkarri barkatu eta elkar eraman .»	(176)
erbinude 'ogigaztaia' (comadreja)	«...arerioak ere izango zituen (...) –euli eta eskorpioien neurrikoak, baita erbinude eta lehoien neurrikoak ere...»	(141)
errekete 'soldadu karlista'	«... erreketeek fusilatu baitzuten, Irundik Altzara sartu zirenean, 36ko gerra madarikatu hartan. Zergatik? Komunista leninista zelako.»	(32)
erretolika 'sermoia, berba piloia'	«...eta ongi bai ongi jakinarazi zion suhiari bere ohiko erretolikaren ondorioa, haren aharrausia bukatu eta gero...»	(34)
eskarmentu 'ikaskizuna, lezioa / esperientzia'	«—Nik eskarmentu handia hartu ninan hire aitarekin, eta heu ere kontuz ibili...»	(39)
eskirol 'greba izan arren, lan egiten duena'	«...langileok kate bat osatzen baitugu, eta eskirol alu bat nahikoa baita katea hausteko eta edozein greba pikutara botatzeko.»	(33)
ez beste 'izan ezik, salbu'	«...gobernuarena ez beste sindikatuak legez debekatuta zeuden Francoren garai hartan...»	(41)
ezkur 'haritzen, arteen... fruitua'	«... "zerri goseak ezkurra amets"? Baina nola entzungo huen, ezkurra zen den ere ez badakin...»	(18)
fardel 'paketea'	«...Boni Bonek esana baitzion konfiantzazko norbaitek emango ziola fardela , metro bateko boa gordetzen zuena.»	(169)
garrasika 'oihuka'	«—Kendu, kendu, kendu...! —esan zuen Inesek, beldurrak airean garrasika .»	(172)
gerripeko 'tapakia, kuleroa, tanga'	«...indigenen aldeko GKEan jarraitzen dut oraindik... —Bai, sinesten diat. Haiak gerripekoarekin ibiltzen ditun eta hi ia gerripekorik gabe...»	(80)
glebako jopu 'jaun feudalen lurak lantzeko esklabua'	«"Gizaki libreak eta esklaboak, patrizioak eta plebeioak, baroiak eta glebako jopuak , maisuak eta ofizialak: zapaltzaileak eta zapalduak, hitz batean...»	(22)
gorrimin 'gorri-gorria, gorri bizia'	«Orain, Teresaren ezpain gorriminek irri baten itzala izan zitekeena moldatu zuten.»	(64)
gutizia 'apeta, gurari berezia'	«Izan ere, bakoitzak bere gutiziak ditu, eta mutilok ere baditugu geureak, neskei lotutako kontuetan...»	(189)
halaber 'era berean, baita'	«Eta jakingo bazenu, halaber , zenbat aldiz bidali zaitudan antzarak ferratzera...!»	(138)
halatsu 'antzekoak, hor nonbait'	«Ez al dakin, bada, pantera guztiak beltzak direla? Eta paterak eta pateren hixtoriak ere, halatsu ...!»	(31)
hamaika 'asko, ugari, zenbanahi'	«...hogeita hiru urte haietan, gaur langileei buruzko hamaika istorio kontatzen zizkiola eta bihar komunismoaren inguruko hamaika ideiare berri ematen...»	(14)
harrabots 'astrapala, zaratotsa'	«...etxeko arrain-ontzia, leku batetik bestera, hotsa eta harrabotsa . Itxura guztien arabera, zerbait harrapatu nahian zebiltzan...»	(157)
harroputz putzontzi 'harro gangarra'	«Baina merezia zuen Aitorrek, harroputz putzontzi bat delako.»	(35)
hasperen egin 'arnasaldi sakona, suspirioa'	«...baina neka-neka arraio bukatu zuèn egun haietako batean, hasperen egin eta, hasperenarekin batera, pentsamendu bat sartu zitzaion buruan...»	(41)
hori da, hori! 'harridura eta poza adierazteko'	«...eta haietako batek oihu ere egin zuen. " Hori da, hori! ", baina gehienak barrez hasi ziren...»	(111)

iduri 'antzera, (balira) bezala'	«...eta ezpain haiek, lehertzear zeuden bi marrubi umo iduri ... Eta hura gutxi bazuen, Teresa irriz agertu zitzaion, gainera, arranopola...!»	(73)
ihardetsi 'erantzun, arrapostu'	«...haur bakoitzak bere haurkeriari arre...! — ihardesten zion amona Kontxik.»	(20)
inkisitibo 'galderazkoa'	«Teresaren begirada inkisitiboaren aurrean, amona Kontxi defendatu egin zen.»	(123)
irabazi 'mirespena lortu'	«Hantxe irabazi zuen psikologoak amona!»	(13)
iradokitzaile 'sugerentea, deigarria'	«...estreinatu ez zituen, bada, Teresak blusa iradokitzaile bat eta minigona are iradokitzaileago bat, kolore askotakoak biak!»	(76)
irtirin 'polita dela uste duena'	«Izan ere, Teresa neska irtirina zen, ispiluaren aurrean orduak egiten zituena...»	(62)
iruzkin 'analisi'	«...amak esan zionean aita etxetik alde egina zela, auskalo nora, (...), iruzkin bakarra egin zion Teresak...»	(61)
itogin 'sabaitik, ur tantak jaustea'	«...konponbiderik ez zuen itoginari hala-holako konponketa egin nahi izan zion amonak.»	(36)
itzulalditxo bat 'osteratxo bat, bueltatxo bat'	«...geratu ziren Donostian, Paseo Berritik itzulalditxo bat egiteko...»	(69)
kanpoeder 'kanpokoentzat atsegina dena'	«Atseginago iruditzen baitzait gizon kanpoeder bat, barrurik gabekoa, beste bat baino, barru-betea...»	(78)
kar-kar 'barreak' (onomatopeia)	«—Zu zara zu, emakumea, kar-kar-kar ...!»	(126)
kezkatuta 'arduratuta	«Horregatik, Ines jaio zenean kezkatuta egon zen, nora ezean, ez zekielako nola hezi behar zuen bere biloba hura...»	(12)
kinka 'estualdia, momentu estua'	«Baina nola izan zitekeen hura, kinkarik larrienetan ere mihiak huts egin izan ez bazion?»	(10)
kiribildu 'biribilean bildu, biraka'	«...imajinatu zuen, halaber, sugea mermelada ontziaren inguruan kiribiltzen ...»	(166)
kizkurtuta 'kiribilduta, batuta'	«...amonaren irudia telebistaz ikusi zuen lehen aldi hartan, arnasa kendu baliote bezala, kizkurtuta eta uzkurtuta...»	(143)
kopla 'txantxa, lelokeria'	«...bere burua kristautzat zuena, baina, amona Kontxik bezala, kopla gutxi zituena.»	(47)
kurrinka 'txerrien oihua'	«...txilin eta txilin, harik eta txilinaldi hura kurrinkaren antzeko zazpi hasperenetan bukatzen zen arte...»	(91)
lausengu-balakuak 'losintxak, gehiegizko	«Zeren amona Kontxi sinetsia baitzegoen laztan-fereken eta lausengu-balakuen gehiegikeriak pertsonak ahulak (...) sortzen zituela...»	(15)
lztan-ferekak 'igurtzi gozoak, maitekorrak'	«Zeren amona Kontxi sinetsia baitzegoen lztan-fereken eta lausengu-balakuen gehiegikeriak pertsonak ahulak (...) sortzen zituela...»	(15)
litxarrerria 'txibizkeria, balio gutxiko jatekoa'	«...jan ere ez zuen jan beharrik, ez kezkatu beharrik litxarrerrien salneurriaz, izozkien prezioa igo zen ala ez.»	(151)
mailatu 'kolpeagatik apur bat okertu'	«...jo zuenari kolpe-leungailuan mailatu txiki bat utzi baitzion, besterik ez...»	(100)
mainontzi 'negartia	«Baina Ines mainontzi hutsa zen, eta trikimailu haiek erabiltzen zituen (...) bere ingurukoak irabazteko, aita eta ama batez ere.»	(16)
menera 'menpe, esanetara'	«...nola ohartu baitzen instant hartan (...) burua bihotzaren menera zuela...»	(75)
murritzutu 'gutxitu, eskastu'	«—Langile bakar baten eskubide ustezkoa, ordea, traizioa da, gainerakoien eskubide murritzutea badakar.»	(33)

neka-neka arraio bukatu 'sats eginda, leher eginda amaitu'	«...baina neka-neka arraio bukatu zuèn egun haietako batean, hasperen egin eta, hasperenarekin batera, pentsamendu bat sartu zitzaion buruan...»	(41)
nexka 'neskatila'	«...Begoñak jaso zuen nexka egun hartan...»	(56)
noraezean 'galduta bezala, helbururik gabe'	«Horregatik, Ines jaio zenean kezkatuta egon zen, noraezean , ez zekielako nola hezi behar zuen bere biloba hura...»	(12)
oka egin 'goitikatu, bota'	«Kontxi nazka hartzen hasi zitzaion oilaskoari, harik eta, beste egun batean oka egin zuen arte.»	(14)
oldarraldi 'erasoaldia, indarrez bultza egin'	«...plazer ustezkoa desplazer gertatzen zitzaion Kontxiri, senarraren gorputz oldarraldiak gero eta desgogarago hartzen zituela.»	(41)
onez 'modu onean, adeitsu'	«...erantzun zion amona Kontxik, onez hasieran.»	(43)
ongi bai ongi 'ondo ere ondo, ederto'	«...eta ongi bai ongi jakinarazi zion suhiari bere ohiko erretolikaren ondorioa, haren aharrausia bukatu eta gero...»	(34)
ostadar 'ortzadarra, Erromako zubia'	«...hiztegi haren zero mugatuan ez zegoela ostadarririk pizterik, berak –amonak– noiznahi pizten zituen bezala (...) lokuzio txinpartatsuak eta esaera	(122)
otarteko bat txorizo 'txorizoz gainezka, bete-betea'	«Eskolatik itzuli berria, askaria prestatzen ari zen Ines – otarteko bat txorizo –, amona Kontxik honela esan zionean...»	(129)
pairamen 'sufirimendua'	«Eta elkartearen arduradunak, ondorioz, pairamen eta eramán onaren aldarria zabaltzen ahalegintzen ziren emakumeen artean...»	(47)
pinpirin 'apaina eta dotorea' (gehiegi)	«—Nik ere pentsatu nuen noizbait misioetara joatea, baina nola joango naiz Teresa bezalako emakume pinpirinak hemen utzita...!»	(67)
plantak egin 'itxurak egin'	«Gau eta egun plantak egiten ibiltzeak ez baitu maitasunarekin zerikusirik, eta barruko urak ez baitu kanpora atera beharrik, aparretan galtzeko...»	(16)
putzera ere ez iritsi 'hutsaren hurrengo izan'	«...defentsatik gehiago dutenak erasotik baino, putzera ere iristen ez denak urakan baten aurrean defendatzeko eskubidea baitu gutxienez...»	(128)
suhi 'alabaren senarra'	«...eta ongi bai ongi jakinarazi zion suhia ri bere ohiko erretolikaren ondorioa, haren aharrausia bukatu eta gero...»	(34)
trikimailu 'maltzurkeria, azpijokoa'	«Baina Ines mainontzi hutsa zen, eta trikimailu haiek erabiltzen zituen (...) bere ingurukoak irabazteko, aita eta ama batez ere.»	(16)
txilin 'pitolina'	«...atsegin baitzuen norbaitek haren txilin politari eragin ziezaion, txilin eta txilin...»	(91)
txinpartatsu 'bizi-bizia'	«...hiztegi haren zero mugatuan ez zegoela ostadarririk pizterik, berak –amonak– noiznahi pizten zituen bezala (...) lokuzio txinpartatsuak eta esaera	(122)
txolarte 'denbora tartetxoa'	«Halakoetan, etxeko lanak uzten zizkiòn txolarteetan , amona puntu egiten aritzen zen, sofán eserita...»	(27)
txolin 'kaskarin, edan ostean lelotuta'	«Eta okerrean izaten zen, txolin etortzen zen bakoitzean, ohean sartu eta Teresa esnatzen zuela...»	(91)
umo 'heldua, ondua'	«...eta ezpain haiek, lehertzeaz zeuden bi marrubi umo iduri... Eta hura gutxi bazuen, Teresa irriz agertu zitzaion, gainera, arranopola...!»	(73)
uzkurtuta 'bere baitan bildua, batuta legez'	«...amonaren irudia telebistaz ikusi zuèn lehen aldi hartan, arnasa kendu baliote bezala, kizkurtuta eta uzkurtuta ...»	(143)
xalo 'izaera garbikoa, malizia bakoa'	«Bertatik bertara ezagutu zuenean, ordea, Emili uste baino emakume xaloagoa zela egiaztatu zuen Kontxik.»	(105)
zakar 'desatsegina, gozotasun bakoa'	«Izan ere, gizon guztiak arrak eta zakarrak ditun, eta hori dun kontua...»	(92)
zamaketari 'zamak mugitzen dituen'	«Eta ez begetarianoak zirelako, bere aitak –Pasaiaiko portuan lan egiten zuenak, zamaketari gisa– gutxi irabazten zuelako baizik.»	(13)

zaplazteko 'muturrekoa, zapla, txaloa'	«...atzapar batekin emazteari lepotik heltzen ziola, bestearekin sekulako zaplaztekoa eman zion.»	(52)
zazpi hasperenetan bukatu 'hasperen edo suspirio indartsua'	«...txilin eta txilin, harik eta txilinaldi hura kurrinkaren antzeko zazpi hasperenetan bukatzen zen arte...»	(91)
zer / zera 'beste hitz bat ordezkatzeko hitza'	«Nik uste ninan modelo guztiak zera batzuk zirela, hik badakin...»	(183)
zipitzik ere 'tutik ere, izpirik ere, ezertxo ere'	«Hasieran, ez zuen zipitzik ere ulertzen.»	(125)